

Hørings svar fra FOLA, Forældrenes Landsorganisation vedr. udkast til handlingsplan for Danmarks implementering af den Europæiske Børnegaranti

FOLA bakker op om intensioenerne i Børnegarantien. Vi skal i alle henseender forebygge social udstødelse og sikre adgang til det, der i planen defineres som 'nøgletjenester af høj kvalitet'.

I høringsbrevet står der, at Danmark allerede lever op til børnegarantiens anbefalinger. Hvilket betyder, at der ikke planlægges "særskilte politiske initiativer med det specifikke formål at implementere Børnegarantien i Danmark. Børnegarantiens henstillinger og temaer vil derimod fremadrettet indgå i det løbende danske politiske arbejde med social inklusion af udsatte børn."

FOLA ser frem til at handlingsplanen kan give en politisk retning på den sociale inklusion af udsatte børn. Samtidig ser vi en række muligheder for, at vi i Danmark kan gøre det endnu bedre.

Børnegarantien foreskriver, at der skal være en sikring af, at 'børn i nød' har effektiv og gratis adgang til: dagtilbud; uddannelse og skolebaserede aktiviteter og et sundt måltid hver skoledag; sundhedspleje samt effektiv adgang til; sund ernæring og ordentlige boligforhold.

Børnegarantien understreger endvidere, at 'børn i nød' skal have adgang til institutioner af "høj kvalitet".

I FOLA ser vi grund til, at vi sikrer, at der nu også er effektiv og gratis adgang til institutioner, at der er adgang til gratis mad og at vores dag- og fritidstilbud alle har en høj kvalitet. Her er det afgørende, at vi efterser vores institutioner ud fra de kvalitetsbegreber/standarter, som er gældende i Danmark, frem for at fokusere på, om der er steder i Europa, som har lavere generelle standarder.

Børnefattigdom

FOLA mener, at indførelse af Børnegarantien kan bruges til at genstarte diskussionen om børnefattigdom i Danmark og give bedre mulighed for at drage nytte af andre landes erfaringer med at bekæmpe børnefattigdom.

FOLA er blandt de mange organisationer, som efterlyser en fattigdomsgrænse: "Politikerne skal indføre en fattigdomsgrænse, som kan understøtte en politik mod fattigdom, og den bør sættes, så børnene kan være med i fællesskabet og udvikle sig på linje med andre børn fagligt såvel som socialt.

Ud fra fattigdomsgrænsen skal der løbende måles på, hvordan fattigdommen i Danmark udvikler sig."

(Citat fra kronik i Politiken d.9/3 2022, "Opråb til politikere: Børnene betaler den højeste pris for et liv i fattigdom", afsendt af over 20 børneorganisationer i DK)

Dagtilbudsområdet

Vi kan undre os over at Danmark vurderes til at leve op til Børnegarantien, når både udtalelser fra Dagtilbudsscheferne og BUPL's vilkårsundersøgelser viser, at der ikke ydes tilstrækkelig omsorg for alle børn.

Dagtilbudsscheferne mener **ikke**, at vi hjælper udsatte børn godt nok

EVA har lavet en undersøgelse d. 02/02 2022 blandt dagtilbudsschefer fra 80 kommuner om kommunernes arbejde med at understøtte udsatte børn. **Samtlige** dagtilbudsschefer vurderer, at der er børn i deres kommune, der i en eller anden grad ikke får den hjælp, de har brug for:

77% af dagtilbudsscheferne vurderer, at kommunens tilbud til udsatte børn kun 'i nogen grad' er tilstrækkelige. 9% oplever, at tilbuddene 'i mindre grad' er tilstrækkelige. Desuden vurderer en tredjedel af dagtilbudsscheferne, at der 'i høj grad' er brug for at udvikle den måde, kommunen arbejder med at hjælpe børn i udsatte positioner.

<https://www.eva.dk/dagtilbud-boern/dagtilbudsschefer-udsatte-boern-faar-hjaelp-brug>

Tal fra BUPL's vilkårsundersøgelse fra 26/03 2019

- 81 procent af pædagoger har inden for den sidste uge oplevet, at de var for få medarbejdere i forhold til arbejdsopgaverne – typisk på grund af utilstrækkelig normering og manglende vikardækning.
- 66 procent af pædagogerne var i perioder på en tilfældig dag alene med den samlede børnegruppe.
- 53 procent af lederne i undersøgelsen fortæller, at de ikke kan lægge en vagtplan uden alenetid, hvor en enkelt pædagog er alene med en børnegruppe.
- 64 procent af pædagogerne kan ikke drage tilstrækkelig omsorg for børnene på grund af personalemangel.
- 68 procent af pædagogerne kan ikke give støtte til sårbare og udsatte børn på grund af personalemangel.

Fakta om vilkårsundersøgelsen

- Der er udsendt 33.374 invitationer. 13.949 har svaret på alle spørgsmål, og 2.168 har svaret på en del af spørgsmålene. Det giver en svarprocent på 42%/48%.

<https://bupl.dk/nyhed/2-ud-af-3-paedagoger-vi-kan-ikke-drage-tilstraekkelig-omsorg-for-boernene/>

Indsatser I DK for at højne kvaliteten, som er nævnt i handleplanen

I handleplanen er nævnt en række tiltag, som skal være med til at sikre inklusion, sprogudvikling og læring for alle børn: Minimumsnormeringer og tilsyn, Udsat skolestart, 100 dages program og fokus på at modvirke segmentering.

FOLA anerkender intensjonerne i tiltagene. Dog synes tiltagene for at modvirke segmentering at afstedkomme en række afledte problemer.

Vedr. Minimumsnormeringer og tilsyn

Det er afgørende, at vi kan se minimumsnormeringer i den enkelte institution og ikke kun som et kommunalt gennemsnit. Alle børn er potentielt i en udsat position, hvis de ikke har stabil adgang til voksne. Der for skal vi sikre alle børn ved at sikre minimumsnorminger lokalt.

Hvis vi ikke har en tilstrækkelig høj kvalitet, så kommer vi til at se flere 'børn i nød'. Endvidere vil de allerede 'kendte' 'børn i nød' ikke møde en tilstrækkelig indsats.

En tilstrækkelig indsats kræver en høj personalenormering og en høj grad af uddannelse.

Standarden for minimumsnorminger er ikke udregnet med afsæt i special-indsatser, men tager afsæt i en børnegruppe inden for 'normal-spekteret', derfor skal der tilføres yderligere ressourcer til 'børn i nød'.

- FOLA opfordrer til at der sættes flere midler af fra staten side til sociale normeringer. Det er afgørende, at de 'flyder' ovenpå minimumsnormeringen.

Vedr. indsatser mod segmentering - max 30 % af børnene fra udsatte boligområder

FOLA mener, at det er godt for alle børn at møde børn, som er forskellige fra dem selv. Men samtidig er det også afgørende for familier, at der er nem adgang til institutionerne. Hvis man lukker institutioner i nærområdet, fordi man vurderer at mere end 30% kommer fra et udsat boligområde, kan det betyde længere transporttid til dagtilbud. Dette modvirker intensjonen om den **effektive** adgang til institutioner.

Den længere fysiske afstand betyder samtidig, at det vil være sværere at etablere en tæt relation til familierne og at etablere det nødvendige samarbejde med andre aktører i lokalområdet – f.eks. de boligsociale indsatser, opsøgende arbejde, sundhedsplejen mv.

Frem for at lukke dagtilbud i udsatte boligområder bør man have fokus på at gøre dagtilbuddene i områder med udsatte boligområder attraktive for alle børn. Der skal sikres høj normering, gode faciliteter og dygtige ansatte med høj faglighed. Samtidig bør der være nem adgang til sundhedspleje i dagtilbuddene.

Vedr. Udsat skolestart

FOLA er meget tilfredse med den udsatte skolestart, det er et element som har presset mange børn og forældre helt unødigt. Et barn er klar, når det er klar. På skoleområdet har vi set en udvikling i 0 klasse, som har betydet, at der ikke er samme 'rum' til at blive klar på skolen, derfor er det endnu vigtigere, at børn får lov til at blive i børnehaven helt indtil, de er klar til skole.

Samtidig er det meget vigtigt, at der arbejdes med en god overgang fra børnehaven til skole/SFO.

Fritidsordninger og klubtilbud

Blandt de 'skolerettede aktiviteter' nævnes også adgang til 'fritidsordninger og fritidshjem'.

I FOLA anse vi det som væsentligt, at der for Danmarks vedkommende også rettes en særsomt opmærksomhed mod klubtilbud. I mange kommuner finder der kun fritidspædagogiske tilbud til børn og unge indtil 3.-4. klasse. Dette er – især set i et forebyggelses perspektiv - ikke tilstrækkeligt.

Lovgivningen foreskriver, at der i "alle kommuner skal være fritidstilbud, der samlet set retter sig mod alle større børn og unge, inklusive de svage og udsatte grupper".

Noget tyder på, at det alligevel ikke er tilfældet:

I en undersøgelse fra EVA fra 2018 svarer 23 % af forældre til børn i mellemtrinnsalderen, som ikke har børn i et fritids- og klubtilbud, at der ikke findes et tilbud til barnets aldersgruppe i deres lokalområde. (https://www.eva.dk/sites/eva/files/2018-01/EVA%20Fritid_og_klub_pixi_WEB_NY_0.pdf)

KL har også lavet en analyse af kommunernes fritids- og klubtilbud i Januar 2020. Den viser følgende: "Alle kommuner har kommunale fritidstilbud til børn i indskolingen. 7 pct. af kommunerne har ingen kommunale fritids- og klubtilbud til børn på mellemtrinnet, og i udskolingen gælder det 20 pct. af kommunerne."

(<https://www.kl.dk/media/22805/cls-kortlaegning-af-sfo-fritids-og-klubomraadet-2020.pdf>)

I FOLA mener vi, at alle kommuner skal sikre adgang til fritidstilbud i hele grundskoletiden. Vi mener endvidere, at tilbuddet skal forefindes i lokalområdet, hvis der skal være tale om en reel **effektiv adgang**, som Børnegarantien foreskriver.

- I FOLA vil vi anbefale, at der fra nationalt side insisteres på, at der skal være nemt tilgængelige, pædagogisk tilrettelagte fritids- og ungdomsklubtilbud af høj kvalitet til alle børn og unge i tilknytning til hvert skoledistrikt. Dette så vi samtidig sikrer et godt samarbejde med skolen.

Fritidstilbuddene af høj kvalitet

En nye forskningsoversigt i DPU og NCS' viser, at fritids- og ungdomsklubber kan have en vigtig og positiv betydning for alle børn og unges trivsel og udvikling – og i særlig grad for børn og unge, der befinder sig i udsatte livsforhold: "I forhold til det pædagogiske personales arbejde med børn og unge i udsatte positioner peger forskningen på betydningen af at kunne tilrettelægge indsatser, der forebygger mistrivsel, vanskeligheder i skolen eller risikoen for at bevæge sig ind i kriminalitet."

(Fritids- og ungdomsklubbers betydning for børn og unges trivsel og udvikling' af Kirsten Elisa Petersen og Trine Elisabeth Møbius Sørensen, 2021)

Det er vores overbevisning, at man bedst rækker ud til 'børn i nød' ved at tilbyde fritidstilbud, som er meningsgivende, udviklende og styrkende for *alle* børn, fordi det giver bedre adgang til sunde, lærerige miljøer end hvis man alene laver målrettede tilbud til udsatte børn og unge, da fællesskabet derved nemt bliver centreret i den fælles udsathed og ikke i et bredere dannelseperspektiv.

Normeringsforhold og uddannelse i fritidstilbud

Vi ved, at normeringsforhold er den mest betydningsfulde, enkeltstående faktor, når det handler om mærkbar kvalitet. Vi ved også at særligt børn i udsatte positioner profiterer af at møde uddannet personale. Her er der plads til forbedringer.

Vi ser frem til at normeringsforhold i fritidstilbuddene kortlægges. Her bør der også være en særskilt undersøgelse af uddannelsesniveau (jf. vedtagelse med finansloven).

Gratis adgang for børn i nød?:

Af Børnegarantien står der, at der skal være gratis adgang til bl.a. fritidsordninger.

Men fritidsordningerne i Danmark er forholdsvis dyre, - især i SFO men for nogle familier også for klubtilbud.

Adgang til friplads er begrænset af indtægt. Vi ønsker, at flere skal have adgang til friplads ved at beløbsgrænsen sættes op.

I de senere år er der sket en uheldig tendens til at flere børn bliver meldt ud af fritidsordningerne. Frafaldet sker særligt blandt udsatte børn. Hvis vi skal vende den udvikling, skal vi se både på pris og kvalitet.

Med skolereformen blev skoledagen længere. Den blev til dels finansieret af midler fra fritidsområdet, som fik forkortet åbningstid. I de senere år ser vi en modsat tendens, nemlig at skoledagen bliver kortere og åbningstiden i fritidstilbuddene udvides. Men den udvidede åbningstid bliver ikke finansieret, det finder vi yderst problematisk.

Måltider i skoler og i skolefritidsordninger og klubber

FOLA går ind for at der er adgang til gratis sundt mad i alle dag- og fritidstilbud. Hvilket reelt IKKE er tilfældet.

I dag er der forældrebetalte frokostordninger i dagtilbud, som kan fravælges efter ønske fra et flertal af forældrene. Denne procedure sikrer **ikke** alle børn adgang til gratis mad.

I skolen er der ikke gratis adgang til måltider. I fritidstilbuddene er der heller ikke altid garanteret adgang til gratis mad, her er der ligeledes fortrinsvis forældrebetalte ordninger.

Signe Nielsen, Formand for FOLA, Forældrenes landsorganisation